

Література.

1. Малхасьян Л. С. Управление конкурентоспособностью продукции промышленных предприятий : автореф. дис. канд. экон. наук : спец.08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством: экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами (промышленность)» / Л. С. Малхасьян. – Краснодар, 2007. – 24 с.
2. Фасхиев Х.А. Техничко-экономическая оценка грузовых автомобилей при разработке / Х.А. Фасхиев, И.М. Костин. — Набережные Челны : Изд-во КамПИ, 2002. — 480 с.

ОБҐРУНТУВАННЯ КРИТЕРІЇВ НАДІЙНОСТІ ДОРОЖНІХ ПІДРЯДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Лухтіна Л.В., магістрант

Науковий керівник: Догадайло Я.В., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Для одержання гарантованого результату від вкладених інвестицій замовнику необхідно чітко уявляти критерії, що пов'язані з оцінкою надійності підрядних організацій. Чітке уявлення про критерії надійності підрядних організацій дозволить замовнику більш чітко оцінити їх надійність. Тому вирішення даної проблеми є досить актуальною та своєчасною.

В економічній літературі існує незначна різноманітність переліку критеріїв надійності підрядних організацій. Малигін А. запропонував шість видів критеріїв надійності підрядних організацій [1]: наявність самостійного балансу господарської діяльності; наявність ліцензій на ведення робіт; широта спеціалізації; виробнича база; територіальна прив'язка, радіус дії організації і показники господарської діяльності. В свою чергу Потапова Л. запропонувала п'ять видів критеріїв надійності підрядних організацій [2]: досвід виконання аналогічних об'єктів; якість виконання робіт; фінансовий стан організацій; оснащеність технікою й розвиток її виробничої бази; кваліфікація персоналу. Щодо запропонованих видів критеріїв думки авторів не збігаються тобто однозначності думок не існує.

В сучасному світі існуючі критерії надійності підрядних організацій не пов'язані з ризиками з якими стикається замовник при виборі підрядних організацій та не ураховують специфічні

особливості функціонування підприємств дорожнього господарства. Метою роботи є обґрунтування переліку критеріїв надійності підрядних дорожніх організацій на основі урахування ризиків замовника дорожніх робіт та специфічних особливостей функціонування дорожнього господарства.

На основі ретельного аналізу літературних джерел та специфіки господарювання підприємств дорожнього господарства було визначено шість видів ризиків, які несе замовник при виборі дорожніх організацій. Це такі види ризиків: виробничий, інвестиційний, фінансовий, техніко-технологічний, екологічний, соціальний.

Виробничий ризик це ймовірність виникнення втрат при здійсненні будь-яких видів виробничої діяльності. Інвестиційний ризик уявляє собою ймовірність виникнення непередбачених фінансових втрат у ситуації невизначеності умов інвестування. Фінансовий ризик це ймовірність виникнення несприятливих фінансових наслідків у формі втрати доходу і капіталу в ситуації невизначеності умов здійснення його фінансової діяльності. Техніко-технологічний ризик представляє собою ймовірність виникнення втрат в результаті збоїв в роботі із-за ненадійності техніки або технології, що використовуються. Екологічний ризик - ймовірність виникнення втрат, в результаті негативних змін у навколишньому природному середовищі. Соціальний ризик уявляє собою ймовірність виникнення втрат в результаті соціальних конфліктів у підрядника.

Для запобігання або зменшення перелічених ризиків був сформульований перелік критеріїв оцінки надійності підрядних організацій, кожний з яких відбиває той чи інший ризик замовника: оснащеність будівельної організації технікою і розвиток її виробничої бази (X_1); досвід виконання аналогічних об'єктів (X_2); територіальна прив'язка, радіус дії організації (X_3); попередні ділові відносини із замовником (X_4); термін виконання робіт (X_5); кваліфікація персоналу (X_6); вартість виконання робіт (X_7); надання підрядником повного плану виконання робіт з графіком технологічної послідовності і описом всіх проблемних питань (X_8); якість виконання робіт за аналогічними об'єктами, що були побудовані (X_9); рекомендації інженерно-консультаційних фірм і експертів (X_{10}); наявність ліцензій на ведення робіт (X_{11}); фінансовий стан підрядної організації (X_{12}); екологічний стан (X_{13}).

Але для здійснення об'єктивної оцінки необхідно використовувати не більше десяти, тому необхідно вибрати найбільш значимі. Для

рішення цього завдання більше всього підходить метод експертного опитування. Для його здійснення була розроблена анкета опитування.

Точність групової оцінки істотно залежить від кількості експертів в групі. Зменшення числа експертів веде до зниження точності оцінки, оскільки на групову оцінку впливає погляд кожного з експертів. У той же час при дуже великому числі експертів складніше досягнути узгодженості їх думок, тому необхідно визначитися з оптимальною кількістю експертів, яких треба опитати. Згідно з методикою, що викладена в роботі [3] необхідно опитати від 12 до 20 експертів. Згідно з підходом, що викладений в роботі [4] мінімальна кількість експертів визначається за формулою:

$$K_{\text{експ}} = 0,5 * (3 / \lambda + 5),$$

де λ – можлива помилка результатів експертизи, ($0 < \lambda < 1$).

Розрахунок за даним підходом показав, що необхідно опитати 18 експертів. Таким чином, для одержання об'єктивних результатів дослідження було здійснено опитування 18 експертів дорожнього господарства, за результатами якого було побудовано полігон розподілу сум рангів критеріїв (рисунок 1).

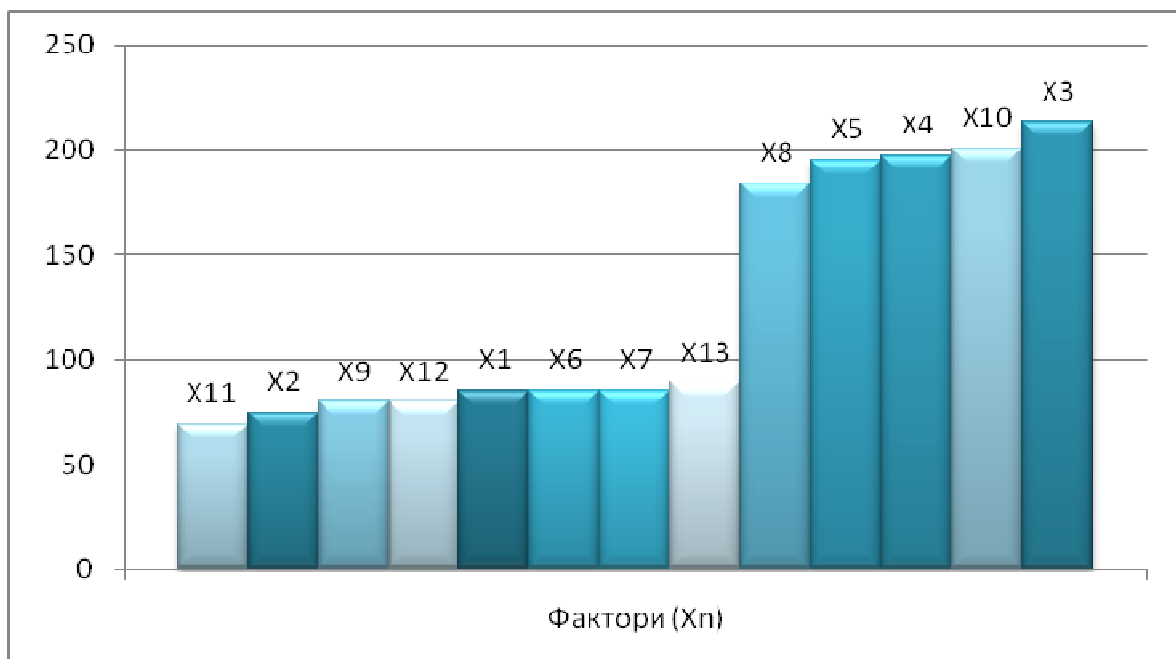

Рисунок 1 – Полігон розподілу сум рангів критеріїв надійності підрядних організацій

Аналіз полігону і розподілу сум рангів дозволяє виділити дві групи критеріїв, які відрізняються між собою силою впливу на надійність підрядних дорожніх організацій:

1-а група - $X_{11}, X_2, X_9, X_{12}, X_1, X_6, X_7, X_{13}$.

2-а група - $X_8, X_5, X_4, X_{10}, X_3$.

Значення коефіцієнту конкордації 0,73 свідчить про високу узгодженість думок експертів, що були опитані. Перевірку вірогідності коефіцієнта конкордації було здійснено шляхом розрахунку критерію Пірсона [3]. Розрахунковий критерій Пірсона (157,68) перевищує табличне його значення (17,88), тобто можна стверджувати, що узгодженість думок експертів не випадкова, тобто результати експертного опитування вірогідні і можуть бути використані для прийняття рішення щодо критеріїв оцінки надійності дорожніх підрядних організацій.

Таким чином, для оцінки надійності дорожніх підрядних організацій необхідно використовувати критерії, що увійшли у першу групу: наявність ліцензій на ведення робіт; досвід виконання аналогічних об'єктів; якість виконання робіт за аналогічними об'єктами, що були побудовані; фінансовий стан підрядної організації; оснащеність будівельної організації технікою і розвиток її виробничої бази; кваліфікація персоналу; вартість виконання робіт та екологічний стан. Обрані критерії ураховують всі види ризиків, які несе замовник під час підрядних торгів: виробничий (наявність ліцензій на ведення робіт, досвід виконання аналогічних об'єктів); інвестиційний (оснащеність технікою й розвиток її виробничої бази, вартість виконання робіт); фінансовий (фінансовий стан підрядної організації); техніко-технологічний (Якість виконання робіт за аналогічними об'єктами, що були побудовані); екологічний (екологічний стан); соціальний (кваліфікація персоналу).

Висновки. Таким чином, в статі обґрунтовано перелік критеріїв надійності підрядних дорожніх організацій на основі урахування ризиків замовника дорожніх робіт та специфічних особливостей функціонування організацій дорожнього господарства.

Література.

1. Малыгин А. Рейтинг организаций в инвестиционной сфере – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rau.su/observer/N12_95/008.htm

2. Потапова Л.И. Оценка надежности подрядных организаций, участвующих в государственном тендере на дорожные работы : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 «Экономика, планирование и организация управления народным хозяйством и его отраслями» / Л.И. Потапова. - М., 1996. – 23 с.

3. Бешелев С.Д. Экспертные оценки / С.Д. Бешелев, Ф.Г. Гурвич. – М. : Наука, 1973. – 159 с.

4. Мишин В.М. Управление качеством : учеб. [для студ. вузов] / В.М. Мишин. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 463 с.

ОЦІНКА ЯКОСТІ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА РЕМОНТУ АВТОМОБІЛІВ

Жуков В.В., студент

Науковий керівник: Криворучко О.М., д.е.н., професор

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

За сучасних умов жорсткої конкуренції, коли ринок завойовується якістю, необхідно, щоб будь-яке рішення в області якості мало своє економічне обґрунтування. Концепція економічної оцінки якості може розглядатися як інструмент, який дозволяє визначити економічні наслідки рішень, що приймаються в рамках системи менеджменту якості, оцінити збитки від виникнення дефектів і невідповідностей, провести всебічний аналіз витрат на якість.

Підвищення рівня технічного стану і надійності автомобілів здійснюється шляхом своєчасного і якісного технічного обслуговування та ремонту (ТО і Р), передбачених Положенням про технічне обслуговування і ремонт рухомого складу автомобільного транспорту.

Дані, необхідні для визначення значень показників якості, накопичуються в картах технічного стану автомобілів, на підставі яких можна встановити причини виникнення потреби в поточному ремонті (ПР). Визначаючи і фіксуючи причини виникнення відмовлення по кожній операції ремонту автомобіля, представляється можливим розрахувати відповідні значення наробітків на операцію ремонту за видами ТО і Р і в цілому по парку усіх автомобілів.

Якісний поточний ремонт повинний забезпечувати безвідмовну роботу відремонтованих агрегатів і вузлів до чергового ТО-2. Відповідно до цього Положення показником якості поточного ремонту може служити наробіток за повторно виникаючі операції ПР у циклі ТО-2.

Рівень якості видів ТО і ремонту визначається як відношення відповідних наробітків на операцію ремонту до нормативних значень.

Рівень якості технічного стану автомобілів знаходиться в прямій залежності від якості праці виконавців, тому суворе дотримання